

Dokumentnamn
YTTRANDE

Datum
2022-05-30

Vårt diarienummer
1.1.3-2022-05161

GD-2022-114

Handläggare
Sanja Halling

Ert diarienummer
I2022/01039

Mottagare
Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
E-post: i.remissvar@regeringskansliet.se

Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om harmoniserade regler för skälig åtkomst till och användning av data (dataakten), COM (2022) 68 final

Vetenskapsrådet har granskat förslaget till förordning utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare. Vetenskapsrådet har särskilt granskat förslaget utifrån sitt uppdrag som ansvarig för kommunikationssystemet Swedish University Computer Network (SUNET) och utifrån myndighetens uppdrag om att främja och samordna arbete med att införa öppen tillgång till forskningsdata.

Övergripande synpunkter

Vetenskapsrådet ser det som positivt att regler som möjliggör att skälig åtkomst till och användning av data harmoniseras. Det är dock baserat på det tillgängliga underlaget inte möjligt för rådet att fullt ut överblicka eller bedöma vilka konsekvenser den föreslagna regleringen av rättigheter och skyldigheter som rör åtkomst till och användning av data kan komma att få för aktörer i forskningssystemet. Det kan dock inte uteslutas att regleringen kan komma att innebära ökade kostnader, bl.a. för aktörer som tillhandahåller e-infrastrukturer, forskningsinfrastrukturer eller andra typer av dataplattformar inom vilka forskningsdata eller metadata behandlas. Vetenskapsrådet anser att det behövs en fördjupad analys gällande förslagets konsekvenser för nämnda aktörer och förutsättningarna för användningen av forskningsdata. Även behovet av sektorsspecifik reglering behöver utredas närmare.

Utifrån de aspekter som rådet har att beakta lämnas även följande synpunkter på enskilda delar av förslaget.

Tillgängliggörande av data för offentliga myndigheter och unionens institutioner, byråer eller organ på grundval av exceptionella behov (Kapitel V)

Vetenskapsrådet välkomnar förslaget om att det ska vara möjligt för offentliga myndigheter, EU:s institutioner, byråer och organ att få tillgång till data som innehas av företag när det finns ett exceptionellt behov av sådana data. Det är även positivt att den föreslagna regleringen medger att mottagaren får dela data med offentliga eller enskilda forskningsutförare i de fall det är ändamålsenligt. En fråga som enligt Vetenskapsrådet bör analyseras närmare är hur eventuella forskningsdata som kan uppkomma vid en forskningsutförares behandling av mottagna data ska hanteras. Det behöver även tydliggöras hur de skyldigheter som ska gälla för en mottagare av data förhåller sig till andra regelverk som kan vara tillämpliga i mottagarens verksamhet, till exempel i fråga om skyldigheten att bevara allmänna handlingar.

Byte av databehandlingstjänst (Kapitel VI)

Vetenskapsrådet har inget att invända mot att leverantörer av databehandlingstjänster ska erbjuda det bistånd och stöd som krävs för att skapa garantier för en framgångsrik och effektiv bytesprocess. Den föreslagna ordalydelsen av artikel 26.1 kan dock tolkas som att leverantören är skyldig att garantera funktionell likvärdighet vid kundens användning av den nya tjänsten, vilket enligt Vetenskapsrådet inte framstår som rimligt.

Interoperabilitet (Kapitel VIII)

Vetenskapsrådet anser att interoperabilitet är en viktig förutsättning för att möjliggöra samarbete kring forskningsdata. Interoperabilitet som avser *forskningsdata*, det vill säga data som framställs inom ramen för forskning är en viktig aspekt för datahantering enligt de så kallade FAIR-principerna,¹ som innebär att forskningsdata hanteras på ett sätt som gör att de blir sökbara, tillgängliga, interoperabla och återanvändningsbara.

Vetenskapsrådet vill även framhålla att det är viktigt att ta i beaktande det arbete kring interoperabilitet avseende forskningsdata, e-infrastrukturer och forskningsinfrastrukturer som redan pågår, till exempel inom ramen för EOSC, det europeiska forskningsmolnet och Research Data Alliance. Det är därför viktigt att dessa och andra relevanta aktörer involveras inom ramen för standardiseringsarbete.

Vetenskapsrådet tillstyrker att grundläggande krav, ställs på leverantörer av applikationer och andra som använder smarta kontrakt. Vetenskapsrådet bedömer dock att begreppet smarta kontrakt riskerar att förknippas med en specifik typ av teknik. För att säkerställa främjandet av interoperabilitet vid delning av forskningsdata bör de krav som föreslås gälla även för applikationer som har en motsvarande funktionalitet men bygger på annan

¹ [FAIR forskningsdata, Vetenskapsrådets webbplats](#)

teknik. Vetenskapsrådet föreslår därför att artikel 30 omarbetas och ges en mer teknikneutral utformning.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Sven Stafström efter föredragning av forskningssekreteraren Sanja Halling. Vid den slutliga handläggningen har även rådsdirektören Maria Thuveson och tillförordnade chefsjuristen Victoria Söderqvist deltagit.

Sven Stafström
Generaldirektör

Sanja Halling
Forskningssekreterare

Kopia

i.esd.remisser@regeringskansliet.se

Utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

per-erik.yngwe@regeringskansliet.se